

Zaštita ličnih podataka u Bosni i Hercegovini

*Prijedlozi za unapređenje zakonskog okvira i rada
Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH*

Sarajevo, 2024

Zaštita ličnih podataka u Bosni i Hercegovini:
prijedlozi za unapređenje zakonskog okvira i rada
Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH

Sarajevo, 2024.

Edicija Ljudska prava
Publikacija broj 101
Sarajevski otvoreni centar

Naslov: Zaštita ličnih podataka u Bosni i Hercegovini: prijedlozi za unapređenje zakonskog okvira i rada Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH

Autori: Članovi/ice Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH

Urednici: Alen Gudalo, Duje Kozomara, Duje Prkut

Lektura: Sandra Zlotrg

Prevod: Context o.d.

Prelom i dizajn: Renato Juričev

Izdavač: Sarajevski otvoreni centar

Za izdavača: Emina Bošnjak

© Sarajevski otvoreni centar, www.soc.ba

Nekomercijalno umnožavanje, fotokopiranje ili bilo koji drugi oblik reprodukcije cijele publikacije ili njezinih dijelova je poželjno, uz prethodno informisanje izdavača na office@soc.ba i saglasnost izdavača. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost njenog autora.

Inicijativa za monitoring
evropskih integracija BiH

 **SARAJEVSKI
OTVORENI
CENTAR**

Ministry of Foreign Affairs
and International Cooperation

"This project is financed with the contribution of the Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation of the Italian Republic. The content of this document represents the views of its authors and in no way represents the position of the Ministry of Foreign Affairs and International Cooperation."

Inicijativa za monitoring evropskih integracija BiH

Zaštita ličnih podataka u Bosni i Hercegovini:
prijedlozi za unapređenje zakonskog okvira i rada
Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH

Sarajevo, 2024.

Sadržaj

UVOD	1
1. KRATKA ANALIZA NACRTA ZAKONA O ZAŠTITI LIČNIH PODATAKA	2
2. USPOSTAVA UČINKOVITOG SISTEMA ZA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA KROZ OSNAŽIVANJE INSTITUCIONALNIH KAPACITETA NADLEŽNE AGENCIJE	6

UVOD

Agencija za zaštitu ličnih podataka u Bosni i Hercegovini izradila je 2019. godine Prijedlog zakona o zaštiti ličnih podataka. Tekst Prijedloga – na osnovu čije su analize pripremljene preporuke za unapređenje samog prijedloga te predložene mjere za jačanje kapaciteta Agencije – bio je dostupan na portalu e-konsultacije. Postupkom izrade finalnog teksta rukovodila je interresorna radna grupa na čelu sa Ministarstvom civilnih poslova. Prema dostupnim informacijama, verzija na e-konsultacijama doživjela je određene preinake, ali one nisu predstavljene javnosti.

Tijekom 2024. godine Nacrt zakona se u dva navrata našao na sjednicama Vijeća ministara (u martu i julu), ali je zatim skinut s dnevnog reda te se o njemu nije raspravljalo.

U analizi, koju je Inicijativa za monitoring evropskih integracija Bosne i Hercegovine uradila i predstavila tokom implementacije projekta CEI TO DATA ROL, utvrđeno je da je značajan dio Nacrta zakona usklađen s GDPR-om. Međutim, postoje područja koja nisu u potpunosti usklađena i upravo su ti dijelovi bili predmet analize, na osnovu koje su predstavljene mjere za unapređenje u ovom dokumentu.

Dugoročno, ukoliko se Nacrt zakona u potpunosti ne uskladi s GDPR-om, to će dovesti do značajnih izazova u radu Agencije za zaštitu ličnih podataka u BiH, jer neće biti u mogućnosti odgovoriti na potrebe građana/ki naše zemlje.

Usklađivanje zakonodavstva u BiH s GDPR-om jedan je od uslova koje Bosna i Hercegovina mora ispuniti na putu prema članstvu u Evropskoj uniji te je u više navrata tokom 2024. godine spomenuto kao jedan od prioriteta kako bi se stvorili potrebni preduslovi da Bosna i Hercegovina intenzivira odnose s Evropskom unijom.

1. Kratka analiza nacerta zakona o zaštiti ličnih podataka

Prijedlozi za unapređenje i harmonizaciju Nacrta zakona s pravnom stečevinom Europske unije

** analizu participativnim putem izrađuju predstavnice i predstavnici članica Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH

Ova kratka analiza sadrži preporuke za unapređenje i harmonizaciju pojedinih odredbi Nacrta zakona o zaštiti ličnih podataka (dalje u tekstu: Nacrt zakona) koje su ocijenjene kao neusklađene s odredbama Opće uredbe o zaštiti podataka (dalje u tekstu: GDPR). Cilj ove kratke analize je informirati članice i članove nadležne radne skupine o uočenim manjkavostima te kroz dodatne izmjene osigurati punu usklađenost s GDPR-om.

Puna usklađenost Nacrta zakona s GDPR-om te uspostava učinkovitog sustava zaštite podataka u BiH kroz osnaživanje institucionalnih kapaciteta Agencije za zaštitu ličnih podataka (dalje u tekstu: Agencija) omogućila bi integraciju bh. društva i ekonomije u Evropsku uniju mimo samog procesa pregovora i pristupanja. Naime, Evropska komisija može donijeti tzv. odluku o adekvatnosti, kojom bi BiH u okviru zaštite podataka prestala biti 'treća zemlja' te postala dio zajedničkog europskog podatkovnog prostora, što bi snažno utjecalo na konkurentnost domaćih tvrtki na europskom IT tržištu.

Ova kratka analiza Inicijative za monitoring izlaže neusklađenosti između Nacrta zakona i GDPR-a, koje su prepoznate u neovisnoj detaljnoj analizi zakonske regulative i institucionalnog okvira za zaštitu podataka u BiH.

Kažnjavanje zaposlenih lica, propisano kaznenim odredbama Nacrta zakona (upravna novčana kazna u iznosu od 100 KM do 1.000 KM), **nije u skladu s GDPR-om** i suprotno je svrsi zakona. Odgovorne osobe snose odgovornost za zakonitost ukupnog poslovanja i ta se **odgovornost ne može prebaciti na**

zaposlenike. Posebno je neprihvatljiva mogućnost da se upravna novčana kazna izda službeniku za zaštitu osobnih podataka, čija je uloga posebno uređena GDPR-om i podrazumijeva neovisnost i nekažnjivost za obavljanje vlastite funkcije. Kažnjavanje zaposlenika zbog propusta u radu koje rezultiraju štetom za tvrtku predmet je radnog i civilnog prava te se ne radi o pitanju zaštite podataka.

Visina maksimalne novčane kazne značajno se razlikuje u Nacrtu zakona i GDPR-u. Dok GDPR predviđa izuzetno visoke kazne za kršenje obaveza (do 20.000.000 EUR ili 4% ukupnog svjetskog godišnjeg prometa, zavisno koji je iznos viši), **maksimalni iznos propisan u Nacrtu zakona je daleko** niži: 200.000 KM. Predloženi Nacrt zakona na taj način zanemaruje snažan učinak koji su visoko propisane novčane kazne imale na vidljivost samog propisa u široj javnosti i povećanu prisutnost u medijima.

Iako **nekažnjivost tijela javne vlasti** u području zaštite podataka ne predstavlja direktnu neusklađenost s GDPR-om, **Inicijativa za monitoring evropskih integracija BiH preporučuje brisanje odredbi o ovoj iznimci u kažnjavanju odgovornih kontrolora podataka.** Godišnji izvještaji Agencije potvrđuju da je Agencija sankcionisala tijela javne vlasti te stoga ne možemo očekivati izostanak propusta u provedbi novog, složenijeg propisa o zaštiti podataka. Brisanje iznimke u kažnjavanju za tijela javne vlasti može povećati svijest o zaštiti osobnih podataka i snažno doprinijeti izgradnji kulture privatnosti u državnom i javnom sektoru. **Ovo je posebno potrebno zbog procesa digitalizacije koji će obuhvatiti čitavu državnu i javnu upravu.**

Nejasne odredbe o naplati mišljenja čine mogućim tumačenje prema kojem Agencija naplaćuje naknadu za sva izdana mišljenja (čl. 100, st. 7). Čini se kako su potrebne dodatne izmjene kako bi se pojasnilo da Agencija ima mogućnost naplate mišljenja tvrtkama koje pružaju konzultantske usluge u području GDPR-a.

Postojeće odredbe je moguće tumačiti na način da Agencija ima mogućnost naplate mišljenja svim poslovnim subjektima.

U odnosu na prepoznate probleme, **Inicijativa za monitoring evropskih integracija BiH predlaže sljedeće izmjene Nacrta zakona:**

- **uklanjanje odredbi o kažnjavanju zaposlenih lica (usklađivanje s GDPR-om)**
- **povećanje iznosa maksimalne novčane kazne (usklađivanje s GDPR-om)**
- **uklanjanje iznimke za novčano kažnjavanje za tijela javne vlasti**
- **izmjena odredbi o naplati mišljenja:**

Agencija naplaćuje naknadu za davanje mišljenja, obuke i druge usluge koje pruža poslovnim subjektima (poput odvjetničkih društava, konzultanata i slično) kada ih oni zatraže radi obavljanja svojih redovnih djelatnosti ili pružanja usluga drugim poslovnim subjektima.

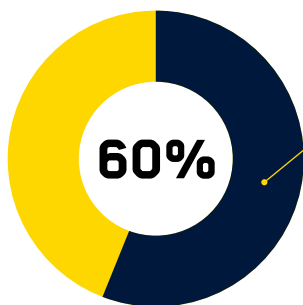
1. Uspostava učinkovitog sistema za zaštitu ličnih podataka kroz osnaživanje institucionalnih kapaciteta nadležne Agencije

**** analizu participativnim putem izrađuju predstavnice i predstavnici članica Inicijative za monitoring evropskih integracija BiH**

Provedba postojećeg Zakona o zaštiti ličnih podataka značajno je otežana ograničenim institucionalnim kapacitetima Agencije za zaštitu ličnih podataka (dalje u tekstu: Agencija). Potreba za razvojem organizacijskih, tehničkih i kadrovskih kapaciteta Agencije jasno je istaknuta u službenim izvještajima same Agencije, ali i izvještajima Evropske komisije. Cilj ove analize je podizanje svijesti donosilaca odluka o važnosti pružanja dugoročne podrške u izgradnji kapaciteta ove institucije, pogotovo uzimajući u obzir nove složene tehnološke propise Evropske unije, koji su postali dio pravne stečevine.

Bosna i Hercegovina od 2019. godine čeka na usvajanje novog zakona o zaštiti ličnih podataka, kojim će se provesti usklađivanje s Općom uredbom o zaštiti podataka (dalje u tekstu: GDPR). Sukladno zabilježenim iskustvima u državama članicama EU, očekujemo da će usvajanje novog zakona rezultirati značajnim dodatnim radnim opterećenjem Agencije. Osim toga, postoji očekivanje kako će većina država članica EU kao tijelo nadležno za provedbu Akta o umjetnoj inteligenciji odrediti upravo nadzorna tijela za zaštitu ličnih podataka. Sve navedeno ukazuje na visoku vjerojatnost dodatnog opterećenja ionako ograničenih resursa Agencije, koja već sada radi u otežanim uslovima te nema adekvatne kapacitete ni za provedbu postojećeg zakona.

Popunjenost radnih mjesta predviđenih sistematizacijom tek je 60%.

Nadalje, od ukupno 26 zaposlenika, samo 7 je direktno angažovano na sprovođenju Zakona.

Manjak operativnih sredstava u vidu putnih troškova zaposlenika predstavlja ozbiljnu prepreku za sprovođenje inspeksijskog nadzora i redovitu edukaciju zaposlenika. Izvještaji Agencije ističu i neadekvatne uvjete rada zbog manjka prostora, između ostalog, i za rad sa strankama. Zbog ograničenih institucionalnih kapaciteta, uz povećanje radnog opterećenja (**broj prigovora građana se u 2023. godini povećao za 30% u odnosu na prethodnu godinu**), Agencija ne može obraditi sve predmete u propisanim rokovima, zbog čega se podnositelji prigovora obraćaju Upravnoj inspekciji Ministarstva pravde BiH.

Europska komisija je također zabrinuta zbog nastavka postojećeg trenda povećanja ovlasti Agencije koja na raspolaganju ima ograničene kapacitete. Tako Komisija ističe da nisu učinjeni „nikakvi koraci za povećanje nezavisnosti i ljudskih i finansijskih resursa Agencije za zaštitu ličnih podataka“, iako je Protokol 223 uz Konvenciju Vijeća Evrope o automatskoj obradi ličnih podataka ratifikovan u avgustu 2022. godine. Osim navedenog, Komisija ističe kako „Agencija treba da uspostavi bolju ravnotežu između zaštite privatnosti i opšteg javnog interesa, posebno slobode medija, izbornog integriteta i borbe protiv korupcije“.

Temeljem nalaza vanjske neovisne analize institucionalnog i zakonodavnog okvira za zaštitu ličnih podataka u BiH, Inicijativa za monitoring evropskih integracija BiH predlaže:

- **povećanje finansijskih resursa i institucionalnih kapaciteta Agencije za zaštitu ličnih podataka** (povećanje budžeta i broja zaposlenih, osiguranje adekvatnog radnog prostora i operativnih troškova za provedbu inspeksijskih nadzora)

- **osiguranje nezavisnosti Agencije za zaštitu ličnih podataka**
- **unapređenje ravnoteže između zaštite privatnosti i javnog interesa**, uključujući slobodu medija i borbu protiv korupcije

Saznajte više o Inicijativi na:

<http://eu-monitoring.ba/o-inicijativi/>

Kontakt: *Alen Gudalo, koordinator Inicijative*

E-mail: *alen@soc.ba;*

Web stranica: *<http://eu-monitoring.ba/>*

Telefon: *033/551-000; faks: 033/551-002;*

Adresa: *Sarajevski otvoreni centar, Podgaj 14,
71 000 Sarajevo*

